

KULTURNO-HISTORIJSKI PREGLED DO DOLASKA SLAVENA

○ historijskoj i kulturnoj prošlosti naše zemlje uopće, a napose našega Primorja, danas nam govore u prvom redu pismeni izvori, ali također raznovrsni spomenici i tvorevine ljudske ruke od najsavršenijih, čisto umjetničkih do najprimitivnijih, naime do alata i oružja iz kamenog doba. Treći faktor koji nam omogućuje rekonstrukciju nekih posebnih pojava prošlosti, je usmena tradicija; u ovo područje spada osobito topografska nomenklatura koja se je preko svih etničkih promjena sačuvala do naših dana.

Tako su nam sama imena nekih mjesta, rijeka i planina našega Primorja spasila tragove najglavnijih perioda prošlosti. Iz predslavenske prošlosti najjače po broju zastupana je nomenklatura iz ilirskih vremena. Amo spadaju nazivi kao: Trsat (Tarsatica), Senj (Senia), Nin (Aenona), Karin (Corinium), Nadin (Nedinum), Promina (Promona), Bribir (Varvaria), Skradin (Scardona), Solin (Salona), Mosor (Masaron), Kotor (Dekaderon), Grbalj (Acruvium), Budva (Buthoa) i sl., konačno i sam naziv zemlje: Dalmacija, dalje imena otoka: na pr. Krk (Curicta), Rab (Arba), Šolta (Solentia) ili rijeka: na pr. Norilj (Naron) i Krka. Naši pretci preuzeli su ova i slična ilirska imena u većini slučajeva posredno preko Grka i Rimljana u preinačenom ili adaptiranom obliku; njihova originalna forma ne daje se uvijek sa sigurnošću ustanoviti. Padaju u oko ilirska imena gradova na -ona.

O grčkoj kolonizaciji svjedoči nam druga grupa imena pretežno otoka kao: Trogir (Tragurion), Hvar (Pharos), Korčula (Korkyra melaina), valjda i Split (Aspalathos).

Premda je rimska vladavina na našem primorju trajala nekoliko stoljeća, vrlo je malen broj onih imena koja su čisto latinskog podrijetla kao na pr. Cavtat (Civitas) ili Dicmo (ad decimum, od desetoga miljokaza računavši od Solina).

Na najstarija vremena povijesti, te na stanovništvo koje nije pripadalo indo-evropskoj obitelji potsjeća ime otoka Visa (Issa; sr. također ime već rano propalog naselja Cissa ili Gissa na otoku Pagu), te i ime samoga našega mora: Jadran.

Slavenska toponomastika koja se je na našim obalama počela razvijati već početkom VII vijeka po Kr. naravno je najjača, ali od većih naselja imaju čisto